3 10de jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2012

Meander

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

In Memoriam Marcel Nachtergaele

Ulrich Libbrecht (Lozer, 28 april 2012)

Vraag niet voor wie de doodsklok luidt, ze luidt ook voor u, want er is een deel van u gestorven. Wij hebben allen deel gehad aan het leven van onze goede vriend Marcel, de grote bezieler van onze Wielewaal Schelde-Leie en daarom is vandaag in elk van ons iets gestorven. We zijn hier samen om afscheid te nemen van een man die groot was in zijn eenvoud en eenvoudig in zijn grootheid. En op wie van toepassing is wat Rilke over Franciscus zei: "En als hij stierf, zo naamloos licht, dan was hij uitgedeeld". Hij heeft zich zijn leven niet toegeëigend, hij heeft het met milde hand uitgedeeld aan de velen die hij liefhad. Ik ben blij dat ik aan zijn sterfbed afscheid heb kunnen nemen en het tekent hem dat, toen ik hem bedankte voor alles wat hij voor de natuur had gedaan, hij zei: niet ik, maar wij. Inderdaad hebben wij gedurende vele jaren een tweespan gevormd en ik herinner er graag even aan hoe het groeide.

Ik zelf was tot mijn veertigste bepaald geen groene jongen en mijn kennis van de natuur beperkte zich tot wat iedere buitenjongen wist. Maar een gesprek met mijn vriend Marc heeft mijn leven veranderd. Toen hij mij alles en nog wat over vogels vertelde, vroeg ik verbaasd: waar heb jij dat allemaal geleerd? Bij de Wielewaal! – Wat is dat de Wielewaal? Hij nodigde mij uit om op een zondagmorgen op de Kluis te gaan luisteren naar de wielewaal, die ik eerlijk gezegd ook maar kende uit de gedichten van Gezelle. We hoorden hem niet alleen, we zagen hem ook. Ik ontmoette er ook enkele goede vrienden die ook vonden dat de wielewaal wel een lekkere trappist waard was.

Maar in feite was ik een Oost-Vlaming en hoorde administratief bij Schelde-Leie. Ik waagde het erop eens over te lopen, al kende ik daar zo goed als niemand. Daar ontmoette ik Marcel voor de eerste keer en met een vogelgids in de hand, waarop met een elastiek een omgekeerde doodsbrief vastgehecht was – zo heb ik hem veertig jaar gekend – stevende hij direct op mij af om mij mijn personalia te ontfutselen. Dit is altijd een van zijn mooie kenmerken gebleven: eerst de mens en dan de natuur. Ik wist echter niet dat hij op zoek was naar een nieuwe voorzitter en toen we een tijd later verkleumd op de Braakman rondliepen, vroeg hij of ik daar geen zin in had. Ik voelde eerst wat weerstand, want wat heeft een ornithologische vereniging aan een voorzitter die alleen maar mussen en merels kent. Maar met de voorzichtige hardnekkigheid hem eigen wist hij mij toch te strikken – al heb ik altijd beweerd dat ik te koud had om neen te zeggen.

Germain Lacrès, de nationale voorzitter zei altijd: de voorzitter zegt het en de secretaris doet het. En inderdaad vulden wij elkaar goed aan: ik kwam altijd met nieuwe voorstellen, maar met mijn twee linkerhanden bakte ik er niets van. Daarvoor had ik echter de beste secretaris die er ooit in de Wielewaal is opgedoken. En zo hebben wij heel wat gerealiseerd: ik vermeld alleen ons schitterend congres in Oudenaarde, de Vlaamse Ardennendag, de Natuurbeschermingsdag, de strijd tegen de A9, de uitgave van de 'Zang der Vogels', de reizen en uitstappen. Maar een aparte vermelding verdienen onze reservaten. Ergens in de jaren zeventig stelde ik op de bestuursvergadering voor om een stukje Scheldemeers te kopen. Als we echter in de bekende sigarenbak keken, beseften wij dat daar niet veel mee te kopen viel. Gelukkig vonden we een goedgezinde geldschieter en zo werden we kleingrondbezitters. Het was een avontuur, maar zij die het resultaat kennen, weten dat we met onze reservaten een enorme bijdrage hebben geleverd aan de bescherming van de Vlaamse Ardennen. Een Chinese spreuk zegt: plant kleine boompjes en laat ze groeien, plant geen grote bomen, die gaan dood. Nu denk ik: daar in onze reservaten bloeien nu de dankbare bloemen en fluiten de gelukkige vogels. Marcel verdient een denkmaal tussen de anemonen en de hyacinten onder de huif van de beuken en het lied van alle vogels in onze Vlaamse Ardennen.

Maar er is nog een ander belangrijk aspect, waaraan onze vriend Marcel ook zijn verdienste heeft. Wij waren beiden van mening dat de honderden leden die we toen hadden niet allemaal ornithologen konden zijn, en dat veel mensen kwamen voor de natuurbeleving en dat ze eigenlijk een beetje groene levensvreugde verwachtten. Ook de eenvoudige zielen hadden recht op geluk. Marcel, met zijn groot sociaal gevoel, was ervan overtuigd dat de mens altijd centraal moest staan. Wij lanceerden dan ook de idee van de 'natuurbeleving' op het congres in Mechelen. Dit betekende echter niet dat de ornithologie op het achterplan geraakte. Want wie ooit met Marcel heeft deelgenomen aan de morgenzang weet welk fijn

gehoor hij had. Niet voor niets had hij zelf de naam van een vogel.

Nu is die goede grote mens van ons heengegaan. Hij was in zijn liefde voor de natuur, in zijn fijngevoeligheid en ontroerbaarheid een ware Franciscus. Daarom is ook het gedicht van Rilke zo toepasselijk op hem:

De innigste en liefdevolste van allen
Hij kwam en leefde al een lentejaar;
De bruine broeder van uw nachtegalen,
In wie bewondering en welgevallen
En een verrukking aan de aarde was.

Het hele verhaal is in Lozer begonnen en daar eindigt het vandaag ook. Nu zou weer de wielewaal moeten zingen, zoals zoveel jaren geleden, maar er is zoveel schoons verloren gegaan. Nochtans hebben we ons best gedaan en hopen dat de aarde ons dankbaar is. De grote cirkel is gesloten. En met dezelfde dichter mogen we zeggen:

Heer, het is tijd. De zomer was zeer groot.
Leg nu uw schaduw op de zonnewijzers
En op de velden laat de winden los.

Het is tijd om te sterven, maar als de zomer groot was, is de oogst groot. Ook als de mens achter de horizont verdwenen is, blijven zijn daden leven. Hij heeft zich aan ons allen uitgedeeld en keert nu terug naar het Grote Wonder als een jonge nachtegaal in het 'Lied van de aarde'. En voor ons: een herinnering met vreugde en verdriet aan een mooi en edel mens. En voor allen die hem hebben ontmoet: grenzeloze dankbaarheid.

Vaarwel, mijn goede broeder van de nachtegalen.

En de nachtegaal, hij zong...

• Karel de Waele schrijft: "28 april 2012. Bentivoglio (op ca. 15 km ten N van Bologna – Italië). We (dit zijn mijn vrouw Alma, onze schoondochter Delia, onze twee Italiaanse kleinkinderen Thomas en Nicholas en ik) bezoeken het WWF-moerasreservaat 'La Rizza', ingericht in enkele vroegere rijstvelden, dat nu bestaat uit enkele grote plassen, rietvelden en houtkanten. We zien er (gereïntroduceerde) ooievaars, blauwe reigers, kleine zilverreigers, futen, witwangsternen, steltkluten en andere watervogels. Maar we horen ook een wielewaal en voorál **tientallen nachtegalen**... Ook daar in Italië – zo ver van Lozer en Kruishoutem – blijft Marcel dicht bij ons en in onze gedachten."

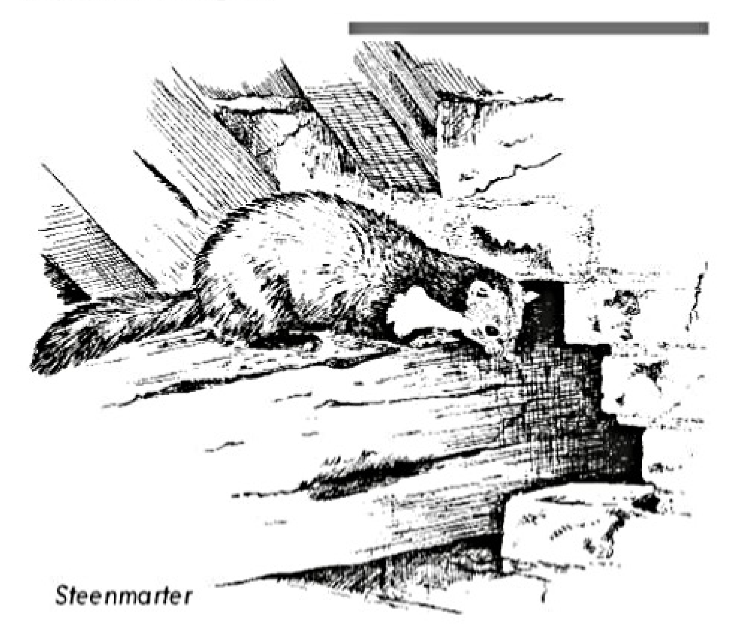
• Ook Willy Aelvoet maakte die dag iets ongewoons mee: "Ik kon er helaas niet zijn op de herdenking wegens familiebijeenkomst, (kleinzoon Jules is 2 jaar geworden) maar had wel een moment van mijmering toen zaterdagnamiddag een **nachtegaal** in mijn tuin zat te zingen. In 40 jaar nog nooit een nachtegaal gehoord in Etikhove..."

Wandelschoenen verloren? *(Foto ervan in de fotocollage op blz. 16). Af te halen bij Robin Vanheuverswyn, Neerstad 24 te Berchem 055/31.86.50.*

De steenmarter in Herzele

Danny Schockaert
Steenuilenwerkgroep Herzele

Deze winter werd er al een slapende steenmarter ontdekt in een van onze steenuilnestkasten.
Tijdens onze broedcontroles werd zijn aanwezigheid herhaaldelijk opgemerkt in de vorm van uitwerpselen, prooiresten zoals een konijnenkop, kippenpoten, enz. Wat ook opmerkelijk was, waren de kippeneieren die op enkele locaties aangetroffen werden.
Toen een waarnemer een nestkast opende trof hij er zelfs een nest jongen aan! De nestkast werd vlug terug afgesloten en gerust gelaten.
De aanwezigheid van deze steenmarterwelpjes was gelukkig al verraden door de indringende geur rond de nestkast. Spijtig genoeg werd er al een broedsel van onze steenuiltjes vernietigd.
De steenuilenwerkgroep zal zich moeten bezinnen over de vraag hoe we onze nestkasten in de toekomst kunnen beveiligen.

Steenmarter